

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 203

Türkiye-İsrail Hattında İkili Mücadele

Hürmüz Boğazı'nda Diplomatik Kilit: Fransa'nın Alternatif Çözüm Arayışı ve Bölgesel İstikrar

Doğu Akdeniz Mimarisi Üzerinde Türkiye'nin Manevra Alanı

ABD'den Rus Petrolü Adımı

Sumud Filosu Müdahalesi ve Diplomatik Yansımaları

Pakistan'ın Suudi Arabistan'a Stratejik Askeri Sevkiyatı ve Körfez Güvenliğinde Değişen Dengeler

Putin'in Çin Ziyareti: Batı Yaptırımlarına Karşı Yeni Ortaklık Arayışı

Kuzey Kutbu'nda Yeni Jeopolitik Rekabet

Kahire Üçgeni: Ekonomi, Güvenlik, Enerji

Türkiye-İsrail Hattında İkili Mücadele

Türkiye-İsrail rekabetini İran savaşıyla başlatmak yanıltıcı olur. Savaş, mevcut gerilimi daha görünür hale getirdi ancak bu rekabet, Doğu Akdeniz gibi daha eski ve yapısal bir fay hattında yatıyor. Gazze iki ülke arasındaki gerilimin en görünür ve ahlaki bakımdan en ağır başlığı olsa da stratejik düzeyde mesele; deniz yetki alanları, enerji güzergâhları, Kıbrıs, Yunanistan-GKRY-İsrail çizgisi ve bölgesel nüfuz mücadelesi etrafında şekilleniyor. Bu nedenle İsrail'in savaş sonrasında daha rahat hareket edebileceği yönündeki güncel kaygıları mutlak bir öngörü gibi okumamak gerekir. Savaş, taraf olan devletleri yıpratır. İsrail askeri kapasitesini sahada gösterebilir, bu durum diplomatik alanının da genişleyeceği anlamına gelmez. Tam tersine, bölge ülkeleri İran'dan rahatsız olsalar bile İsrail'in yanında açık biçimde hizalanmak istemeyebilir. Körfez ülkeleri açısından İran tehdit, İsrail ise istikrarsızlaştırıcı ve maliyet üreten bir aktör olarak görülebilir. Türkiye'nin diplomatik

hamlesi bu ikili rahatsızlık alanına yerleşiyor. Ankara'nın yaptığı şey, İsrail'in önceliklendirdiği güvenlik ve nüfuz kavramlarını tersine çevirmek. İsrail bölgesel güvenliği askeri üstünlük ve önleyici hareket kabiliyetiyle tanımlarken, Türkiye aynı dili; diplomasi, güvenlik temasları, arabuluculuk ve bölgesel sahiplenme üzerinden yeniden kuruyor. Washington Post'un bu hafta aktardığı üzere Ankara, ABD'nin daha öngörülemez hale geldiği ve İsrail'in askeri alanının genişlediği bir ortamda "regional ownership" fikrini öne çıkarıyor; Suudi Arabistan, Pakistan ve Mısır gibi aktörlerle temaslarını bu çerçevede sıklaştırıyor. Bu çizginin Doğu Akdeniz boyutu daha kritik. Türkiye'nin bölgede dışlandığı zaten bilinen bir gerçeklik teşkil ederken son gelişmeler İsrail'in de enerji denkleminde vazgeçilmez kalamayabileceğini düşündürüyor. QatarEnergy, ExxonMobil ve Mısır'ın Kıbrıs gazının Mısır'daki mevcut gaz ve LNG altyapısı üzerinden değerlendirilmesi için ön anlaşma yapması, Mısır'ın Kıbrıs merkezli alternatif enerji hattına ağırlık verdiğini gösteriyor. Aynı hafta Energean'ın İsrail'deki üretim kesintileri nedeniyle 2026 üretim beklentisini düşürmesi, İsrail gazının savaş koşullarında kırılma potansiyelini ortaya koydu. Burada ilginç olan; İsrail güvenlik ortaklıklarıyla Doğu Akdeniz'de merkezde kalmaya çalıştığı sırada Mısır'ın da enerji altyapısı üzerinden İsrail'i daha az vazgeçilmez

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

kılabilecek bir yol açmasıdır. İsrail'in Kıbrıs'a yönelmesi de bu baskının göstergesi olarak okunabilir. Mısır ve İsrail aynı alanda geride kalmamak için Kıbrıs'a yaklaşıyor gibi gözüküyor, bu da aralarındaki enerji makasının açılacağını düşündürüyor. Türkiye açısından muhtemel avantaj söz konusu. Kıbrıs, Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin önündeki temel düğüm olmaya devam ederken Kıbrıs'a yönelen her enerji ve güvenlik adımı Yunanistan'ı da denkleme sokuyor. Bu yüzden Türkiye'nin hamlesi, Kıbrıs merkezli dışlayıcı mimarinin maliyetini artırmak ve kendi güzergâhını daha güvenli, daha rasyonel ve daha sürdürülebilir seçenek olarak göstermek olabilir. İran savaşı bu anlamda bir krizden ibaret olmak yerine Türkiye'ye diplomasiyle yalnızlaştırma sarmalını kırma imkânı veren dar ama gerçek bir pencere açıyor.

Doğu Akdeniz Mimarisi Üzerinde Türkiye'nin Manevra Alanı

Doğu Akdeniz'de bu haftanın gelişmeleri, bölgesel enerji mimarisinin sessiz fakat önemli

bir yeniden konumlanma sürecinden geçtiğini göstermektedir. Kıbrıs gazının Mısır'daki mevcut gaz ve LNG altyapısı üzerinden geliştirilmesine yönelik imzalanan ön anlaşma, teknik ve ticari açılardan atılmış bir enerji adımı gibi görünse de Doğu Akdeniz bağlamında enerji projeleri, çoğu zaman yalnızca ekonomik rasyonaliteyle sınırlı kalmaz; deniz yetki alanları, diplomatik tanınma, güvenlik mimarisi ve bölgesel nüfuz arayışlarıyla iç içe geçer. Söz konusu anlaşma, Kıbrıs'ın enerji denklemindeki konumunu güçlendirirken Mısır'ın bölgesel enerji merkezi olma iddiasını da pekiştirmektedir. Türkiye açısından temel mesele, bu tür gelişmelerin enerji arzı veya ticari yatırım üzerinden okunmakla sınırlı kalamayacak olmasıdır. Kıbrıs merkezli her enerji girişimi, GKRY'nin ada adına tek taraflı hareket etme kapasitesini artırmakta, bu süreç Yunanistan'ın Doğu Akdeniz denkleminde daha güçlü biçimde dahil olmasına imkân tanımaktadır. Böylece Türkiye'nin ve Kıbrıs Türklerinin dışarıda bırakıldığı bir enerji ve güvenlik mimarisi kurumsallaştırılmaya çalışılmaktadır. Bu noktada Türkiye'nin sorunu askeri kapasite eksikliği değildir; sorun, sahadaki caydırıcılığın diplomatik ve kurumsal sonuçlara yeterince dönüştürülememesidir. Bu tabloya daha stratejik ve çıkar temelli bakıldığında, Türkiye'nin karşısında yekpare bir blok bulunmadığı görülür. Mısır, İsrail, GKRY ve

Yunanistan aynı doğrultuda hareket ediyor gibi görünse de öncelikleri birbirinden farklıdır. Mısır'ın temel amacı LNG tesislerini işlevsel tutmak, iç enerji talebini yönetmek ve Avrupa'ya uzanan enerji akışlarında merkez ülke konumunu korumaktır. İsrail açısından öncelik, gaz ihracatının güvenliğini sağlamak ve savaş koşullarında zayıflayan diplomatik alanını telafi etmektir. GKRY, enerji kaynaklarını egemenlik iddiasını güçlendiren bir araca dönüştürmektedir. Yunanistan ise bu süreci Türkiye'yi deniz yetki alanları ve Kıbrıs başlıkları üzerinden sınırlayan daha geniş bir stratejiye bağlamaktadır. Türkiye'nin önceliği, bu aktörleri aynı cephe içinde görmekten ziyade aralarındaki çıkar ayrışmalarını dikkate almak olmalıdır. Bu haftaki Energean gelişmesi bu açıdan önemlidir. İsrail operasyonlarının savaş nedeniyle 41 gün durmuş olması ve şirketin 2026 üretim beklentisini aşağı çekmesi, İsrail gazının savaş koşullarında kesintiye açık olduğunu göstermektedir. Bu durum Türkiye'ye diplomatik bir argüman alanı sunar. İsrail askeri bakımdan güçlü bir aktör olabilir, yine de enerji güvenliği bakımından her zaman öngörülebilir ve kesintisiz bir tedarikçi olarak sunulması giderek daha tartışmalı hale gelmektedir. Türkiye bu noktayı yüksek gerilimli bir söylem yerine teknik ve rasyonel bir dille işlemelidir. Enerji arz güvenliği, sigorta maliyetleri, altyapı güvenliği, savaş kaynaklı kesinti riski ve yatırım güvenilirliği gibi

başlıklar öne çıkarılmalıdır. Böyle bir dil, Türkiye'yi itiraz eden bir aktör olmaktan çıkararak bölgesel enerji güvenliği için zorunlu bir denge unsuru olarak konumlandırır. Bu çerçevede ilk stratejik açılım Mısır hattında geliştirilmelidir. Ankara'nın Kahire'ye doğrudan blok değiştirme çağrısı yapması gerçekçi değildir. Bunun yerine daha düşük profilli, teknik ve kademeli bir yaklaşım benimsenebilir. Deniz güvenliği diyalogu, arama-kurtarma koordinasyonu, LNG arz güvenliği, liman bağlantıları, ticari gemi geçişleri ve enerji altyapısının korunması gibi başlıklar, siyasi gerilim üretmeden güven artırıcı bir zemin oluşturabilir. Bu tür temaslar, ileride daha kapsamlı deniz yetki alanı ve enerji diplomasisi tartışmaları için alan açabilir. Bir başka stratejik öncelik, GKRY'nin ada adına tek taraflı hareket etmesinin maliyetini sürekli görünür kılmaktır. Türkiye ve KKTC, her enerji anlaşmasının ardından hukuki itiraz mekanizmalarını işletmeli, şirketlere siyasi riskleri hatırlatmalı ve Kıbrıs Türklerinin doğal kaynaklar üzerindeki haklarını uluslararası platformlarda canlı tutmalıdır. Burada amaç ani kriz üretiminden ziyade Türkiye ve KKTC dışlanarak inşa edilen her projenin kalıcı bir meşruiyet ve sürdürülebilirlik sorunu taşıdığını göstermektir. Bu haftaki gelişmeler Türkiye'ye hem risk hem de fırsat sunmaktadır. Risk, Kıbrıs-Mısır hattı üzerinden Türkiye'yi dışlayan enerji mimarisinin güçlenmesidir.

Fırsat ise bu mimarinin içindeki aktörlerin aynı çıkarılara sahip olmamasıdır. Doğu Akdeniz’de etkili strateji, sahadaki caydırıcılığı masadaki teklif gücüyle birleştirebilen stratejidir.

Sumud Filosu Müdahalesi ve Diplomatik Yansımaları

Mayıs 2026’da Marmaris’ten hareket eden ve 44 ülkeden 428 aktivisti taşıyan Küresel Sumud Filosu’na, İsrail savunma kuvvetleri tarafından Girit ve Kıbrıs açıklarında, kıyıda yaklaşık 167 mil uzaklıkta müdahale edildi. Uluslararası sularda gerçekleşen bu operasyon, Gazze ablukası ve insani yardım koridorları tartışmasını küresel gündemin merkezine taşıdı. Ancak krizi gerçek bir diplomatik infiale dönüştüren olay, İsrail Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir’in sosyal medyada paylaştığı skandal görüntüler oldu. Ben-Gvir, "İsrail'e Hoş Geldiniz" notuyla paylaştığı videoda, elleri plastik kelepçelerle bağlı ve diz çöktürülmüş aktivistlerle alay ederken görülmektedir. Bu görüntüler; İtalya, İspanya, Fransa, Polonya, Kanada ve Avustralya dahil 10 ülkenin İsraili diplomatları ivedilikle dışişleri bakanlıklarına

çağırmasına yol açtı. İsrail içinden de tepki çeken görüntüler hakkında Başbakan Netanyahu ve Dışişleri Bakanı Saar, bu tutumun devlet değerleriyle bağdaşmadığını ve ülkeye zarar verdiğini açıkladı. Adalah gibi hak örgütleri ise alıkonulara yönelik elektroşok kullanımı ve fiziksel şiddet gibi ağır hak ihlallerini raporladı. Türkiye, krizin başından itibaren "deniz korsanlığı" olarak nitelendirdiği bu müdahaleye karşı tahliye ve koordinasyon merkezi rolünü üstlendi. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan’ın duyurduğu hamleyle, alıkonulan aktivistler için özel uçak seferleri düzenlendi. Bu kapsamda 18 Türk vatandaşının yanı sıra 14 farklı ülkeden toplam 59 aktivist, özel THY uçağıyla İstanbul’a getirilerek ülkelerine güvenli bir geçiş sağlandı. Sonuç olarak Küresel Sumud Filosu krizi, sivil yardım misyonlarına yönelik hukuk dışı müdahalelerin artık sadece bölgesel değil, çok taraflı ve ağır diplomatik maliyetler doğurduğunu kanıtlamıştır. İsrail hükümeti içindeki aşırı sağcı popülizmin yarattığı bu diplomatik enkaz, Tel Aviv’in uluslararası meşruiyetini derinden sarsarken; Türkiye’nin yürüttüğü tahliye operasyonu, Ankara’nın insani diplomasi kapasitesini stratejik bir güven unsuru olarak öne çıkarmıştır.

Putin'in Çin Ziyareti: Batı Yaptırımlarına Karşı Yeni Ortaklık Arayışı

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Pekin'deki Çin Devlet Başkanı XiJinping ile yaptığı toplantı, yalnızca iki ülke arasındaki diplomatik bağlar açısından değil, dünya güç dengeleri açısından da önemli bir olay olarak öne çıkıyor. Enerji, tarım ve teknoloji alanında yeni anlaşmaların gündeme gelmesi, Rusya'nın Batı'nın uyguladığı yaptırımlara karşı ekonomik ve siyasi farklı seçenekler yaratma çabalarını gösteriyor. Ukrayna savaşının ardından Avrupa ve ABD tarafından ağır yaptırımlara maruz kalan Rusya, ekonomik ilişkilerini Asya merkezli bir yapıya kaydırmaya başladı. Bu süreçte Çin, Moskova yönetimi için en önemli partnerlerden biri haline geldi. Rusya'nın Avrupa ile enerji ilişkilerinin büyük ölçüde zayıflaması, Çin'in rolünü artırdı. Özellikle doğal gaz ve petrol ihracatı açısından Çin pazarı, Rus ekonomik yapısı için temel bir önem taşıyor. İki ülke arasında yeni enerji anlaşmalarının yapılması, Moskova'nın Batı'ya

olan ekonomik bağımlılığını azaltma çalışmalarının bir parçası olarak değerlendiriliyor. Çin ise artan enerji ihtiyacını güvenli ve uzun vadeli anlaşmalarla karşılamaya önem veriyor. Dolayısıyla ilişkiler, yalnızca siyasi yakınlık değil, aynı zamanda karşılıklı ekonomik çıkarlar ekseninde de şekilleniyor. Teknoloji alanındaki iş birlikleri de bu görüşmenin dikkat çekici noktalarından biri oldu. ABD'nin hem Çin hem de Rusya'ya yönelik teknoloji kısıtlamaları, her iki ülkeyi alternatif üretim ve tedarik yolları bulmaya yönlendiriyor. Özellikle yarı iletkenler, yapay zekâ ve savunma teknolojileri gibi alanlarda Batı merkezli sistemlere bağımlılığı azaltmayı hedefleyen Moskova ve Pekin yönetimleri, daha kapalı fakat kendi içinde dayanıklı bir ekonomik bloğu oluşturmayı amaçlıyor. Bu durum, dünya genelinde teknoloji alanındaki kutuplaşmanın daha da derinleşebileceğine işaret ediyor. Tarım alanındaki anlaşmalar da önemli bir strateji oluşturuyor. Rusya, dünya genelinde en büyük tahıl ihracatçılarından biri olmasının yanı sıra, Çin ise geniş nüfusu nedeniyle sürekli artan gıda talepleriyle karşı karşıya. Bu açıdan, iki ülke arasındaki tarımsal iş birliği sadece ticari değil aynı zamanda gıda güvenliği bağlamında da kritik bir öneme sahip. Özellikle dünya genelinde ekonomik krizler ve çatışmaların arttığı bir dönemde, devletler enerji ve gıda güvenliğini dış politikalarının öncelikli konuları haline

getirmeye başladı. Putin'in Çin ziyareti ayrıca Batı'ya verilmiş bir siyasi mesaj olarak da algılanabilir. Moskova yönetimi, uluslararası arenada yalnız olmadığını ve sağlam ortaklıklara sahip olduğunu göstermeye çalışıyor. Çin ise doğrudan Batı ile açık bir karşıtlığa girmeyi istemese de, ABD'nin küresel etkisini dengeleyecek çok kutuplu bir dünya düzenini destekliyor. Bu nedenle iki ülke arasındaki yakınlaşma, yalnızca ekonomik değil aynı zamanda jeopolitik bir iş birliği anlamına geliyor. Gelecek dönemde Rusya ve Çin arasındaki ilişkilerin daha da güçlenmesi bekleniyor. Ancak bu yakınlaşma, dünya siyasetinde yeni ekonomik blokların oluşmasını ve daha sert rekabet ortamlarının ortaya çıkmasını beraberinde getirebilir. Özellikle teknoloji ve enerji alanlarındaki yeni dengeler, uluslararası sistemin geleceğini doğrudan etkileyebilir.

Hürmüz Boğazı'nda Diplomatik Kilit: Fransa'nın Alternatif Çözüm Arayışı ve Bölgesel İstikrar
Mayıs 2026'da Hürmüz Boğazı merkezli enerji

krizi, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde (BMGK) yeni bir diplomatik safhaya evrildi. Fransa, ABD ve Bahreyn tarafından sunulan karar taslağının Rusya ve Çin'in veto engeline takılması üzerine, seyrüsefer serbestisini (denizlerde gemilerin serbestçe dolaşabilmesi) temel alan kendi alternatif taslağını hazırladı. Küresel enerji ticaretinin yaklaşık %20'sinin geçtiği bu stratejik su yolundaki tıkanıklık, uluslararası piyasalar ve tedarik güvenliği açısından hayati bir mesele olarak gündemdeki yerini korumaktadır. BMGK'daki süreç, ABD ile Bahreyn'in hazırladığı ve İran'ın saldırılarını durdurmasını talep eden metnin Moskova ve Pekin tarafından "tek taraflı" bulunmasıyla kilitlenmiştir. Fransa ise askeri müdahale vurgusu yerine çok taraflı bir koordinasyon mekanizmasını önermektedir. Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Washington'un BM dışı yürüttüğü askeri operasyonlara katılmayacaklarını belirterek, çözümün uluslararası bir meşruiyet zemininde aranması gerektiğini vurgulamıştır. Paris yönetimi, İngiltere ile iş birliği içinde, hem ABD hem de İran ile temas kurularak boğazın teknik güvenliğinin sağlanacağı bir misyonun kurulabileceğini savunmaktadır. Sahada ise gerilim, İran Devrim Muhafızları'nın (IRGC) boğazdan geçen gemilere yönelik "denetim ve izin sistemi" başlatmasıyla tırmanmıştır. Tahran, güvenliği kendisinin sağladığını iddia ederek günde 35 gemiye geçiş izni verdiğini

açıklarken, ABD bu uygulamayı uluslararası hukuka aykırı bir "haraç sistemi" (geçiş ücreti dayatması) olarak nitelendirmektedir. Almanya gibi bazı Avrupa ülkeleri, askeri olmayan ve kalıcı ateşkese dayalı bir güvenli geçiş mekanizmasına destek vermeye hazır olduklarını beyan etmiştir. Bu çok katmanlı kriz, enerji piyasalarında aşırı dalgalanmaya ve küresel sigorta maliyetlerinin fırlamasına yol açmaktadır. Fransa'nın diplomatik hamlesi, krizin askeri tırmanıştan ziyade stratejik bir uzlaşıyla aşılması çabasını temsil etmektedir. Türkiye için bu durum, hem enerji maliyetlerinin kontrol altına alınması hem de bölgesel ticaretin kesintisiz sürmesi adına kritik bir dengeleme unsuru sunmaktadır. Hürmüz'deki krizin kalıcı bir çözüme ulaşamaması, küresel enerji arz güvenliğini sarsmaya devam ederek çok kutuplu dünya düzenindeki diplomatik ayrışmaları daha da derinleştirecek ve ekonomik belirsizliği kalıcı hale getirecektir.

ABD'den Rus Petrolü Adımı

ABD Hazine Bakanlığı'nın denizde bekleyen Rus petrolü için verdiği 30 günlük geçici lisans kararı,

dünya enerji pazarlarındaki kırılganlığın bir başka örneği olarak yorumlanıyor. İlk bakışta teknik bir düzenleme gibi görünse de, bu uygulama, yaptırımlar ve enerji güvenliği arasındaki çatışmanın somut bir göstergesi. Özellikle enerjiye bağımlı yoksul ulusların Orta Doğu'daki krizlerden en az şekilde etkilenmesi amacıyla getirilen bu esneklik, küresel sistemde "insani ekonomi" ile "jeopolitik baskı" arasındaki dengeyi bulma çabasını gözler önüne seriyor. Kararın ana mantığı, yaptırımlar nedeniyle alıcı bulamayan ve limanlar veya deniz üzerinde bekleyen Rus petrolünün tamamen piyasa dışına çıkmasını engellemektir. Bu petrolün çürümesi veya lojistik zorluklar nedeniyle kaybolmasının önüne geçmek için, kısa vadeli bir lisansla ihtiyaç duyan ülkelere yönlendirilmesi hedefleniyor. Bu yaklaşım, düşük gelirli ülkelerin enerji arzındaki dalgalanmalardan daha az etkilenmelerini amaçlıyor. Ancak aynı zamanda Rusya'nın dolaylı olarak gelir elde etmeye devam etmesi, bu politikanın çelişkili yönlerinden birini oluşturuyor. Bu karar, ABD'nin yaptırım stratejisinin tamamen katı bir yaklaşım sergilemediğini de gösteriyor. Ukrayna savaşı sonrası Rusya'ya yönelik ekonomik baskılar devam ederken, enerji pazarındaki ani dalgalanmalar Washington'un daha esnek önlemler almasına sebep oluyor. Özellikle petrol fiyatlarının arttığı dönemlerde arzın dikkatli bir şekilde piyasaya iletilmesi, küresel enflasyon risklerini azaltma amacı güdüyor. Bu açıdan karar, sadece dış politika değil, aynı zamanda

küresel ekonomi yönetimi açısından da değerlendirilebilir. Diğer yandan, bu tür geçici lisans uygulamaları, uluslararası yaptırım rejimlerinin ne derece esneklediğini de ortaya koyuyor. Yaptırımlar artık yalnızca "tam kesme" ile değil, belirli şartlara bağlı istisnalarla da yürütülüyor. Bu durum, küresel ticaretin tamamen durdurulmasının pratikte imkansız olduğunu ve devletlerin sürekli gri alanlar yarattığını göstermektedir. Enerji gibi stratejik bir sektörde bu gri alanlar daha belirgin bir hale geliyor. Çin ve bazı gelişen ülkelerin Rus petrolünü indirimli fiyatlarla stoklama eğilimi de bu kararın arka planında önemli bir rol oynamaktadır. ABD, bu lisans sistemi ile hem arzın daha dengeli süreçlere girmesini sağlamayı hem de büyük alıcıların piyasa üzerinde hakimiyet kurmasını önlemeyi hedefliyor. Böylece enerji piyasasında daha "kontrollü bir erişim" modeli oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ancak bu yaklaşım, uzun vadede yeni tartışmaları beraberinde getirebilir. Bir yandan insani sebeplerle enerjiye erişimi kolaylaştırırken, diğer yandan yaptırımlar altındaki bir ülkenin dolaylı gelir elde etmesine izin verilmesi, yaptırım politikasının etkinliği hakkında sorular oluşturabilir. Ayrıca, bu tür geçici düzenlemeler, enerji sektörü için öngörülebilirliği azaltarak yatırımcılar için belirsizlik yaratma potansiyeli taşımaktadır. Sonuç olarak, bu 30 günlük lisans kararı yalnızca teknik bir enerji düzenlemesi olmanın

ötesinde; küresel siyasetin ekonomik araçlar yoluyla nasıl yeniden şekillendiğinin bir yansımasıdır. ABD, yaptırımları sürdürürken aynı zamanda enerji istikrarını korumayı amaçlamakta. Bu iki yönlü yaklaşım, modern uluslararası sistemin en temel çelişkilerini açık bir biçimde sergilemektedir.

Pakistan'ın Suudi Arabistan'a Stratejik Askeri Sevkiyatı ve Körfez Güvenliğinde Değişen Dengeler

2026 yılı Nisan ayı başlarında, Pakistan ve Suudi Arabistan arasında imzalandığı belirtilen gizli savunma anlaşması çerçevesinde İslamabad'ın Krallık topraklarına stratejik askeri unsurlar sevk ettiği bilgisi uluslararası basına yansımıştır. Bölgesel gerilimin tırmandığı bir süreçte gerçekleşen bu hamle, Körfez'in güvenlik parametrelerini derinden etkileyecek niteliktedir. Söz konusu konuşlanma, hem muharip personel hem de ileri teknoloji hava savunma bileşenlerini kapsayarak Pakistan-Suudi Arabistan-İran üçgenindeki güvenlik dinamikleri açısından kritik bir eşiği temsil

etmektedir. Güvenlik kaynaklarına göre Pakistan, Eylül 2025'te imzalanan gizli savunma mutabakatı uyarınca Suudi Arabistan'a yaklaşık 8.000 askerden oluşan kapsamlı bir kuvvet konuşlandırmıştır. Bu sevkiyatın teknik omurgasını, Pakistan-Çin ortak yapımı 16 adet JF-17 Thunder savaş uçağından oluşan tam bir filo, iki İHA filosu ve uzun menzilli Çin üretimi HQ-9 hava savunma sistemleri oluşturmaktadır. Operasyonun tüm finansal yükümlülükleri Riyad tarafından karşılanırken, donanımın teknik işletimi ve operasyonel kontrolü Pakistan askeri personeli tarafından yürütülmektedir. Anlaşmanın, bölgesel tehditlerin tırmanması halinde Krallık topraklarındaki askeri varlığı 80.000 personele kadar çıkarabilmesine imkan tanıdığı bildirilmektedir. Özellikle HQ-9 sisteminin varlığı, Suudi Arabistan'ın kritik enerji tesislerini seyir füzeleri ve dron saldırılarına karşı koruma stratejisinin kritik bir parçasıdır. Pakistan Savunma Bakanı Khawaja Asif'in "nükleer şemsiye" iması, bu askeri tahkimatın caydırıcılık boyutunu stratejik bir seviyeye taşımaktadır. Her ne kadar resmi makamlar bu süreci "eğitim ve danışmanlık" olarak tanımlasa da, sevk edilen unsurların muharebe kabiliyeti, İslamabad'ın bölgedeki askeri etkinliğini somutlaştırmaktadır. Pakistan'ın bu süreçte aynı zamanda İran ile ABD arasında arabulucu rolü üstlenmesi, hamlenin diplomatik derinliğini de artırmaktadır. Söz konusu

sevkiyat, Körfez güvenlik mimarisinde geleneksel ABD etkisinin ötesine geçildiğini ve çok kutuplu bir yapının filizlendiğini göstermektedir. Pakistan aracılığıyla bölgeye giren JF-17 uçakları ve HQ-9 sistemleri, Çin'in bölgedeki askeri ayak izini doğrudan birlik sevk etmeden derinleştirmesine olanak tanımaktadır. Pekin, bu stratejik modelle hem Suudi Arabistan'ın savunma ihtiyaçlarını karşılamakta hem de İran ile olan hassas ekonomik bağlarını sürdürerek denge gözetmektedir. Neticede bu tablo, ileri teknoloji transferi ve Pakistan'ın yürüttüğü çift kulvarlı diplomasi üzerinden şekillenen, küresel aktörlerin yerel ortaklarla koordine olduğu yeni ve hibrit bir uluslararası güvenlik paradigmasını temsil etmektedir.

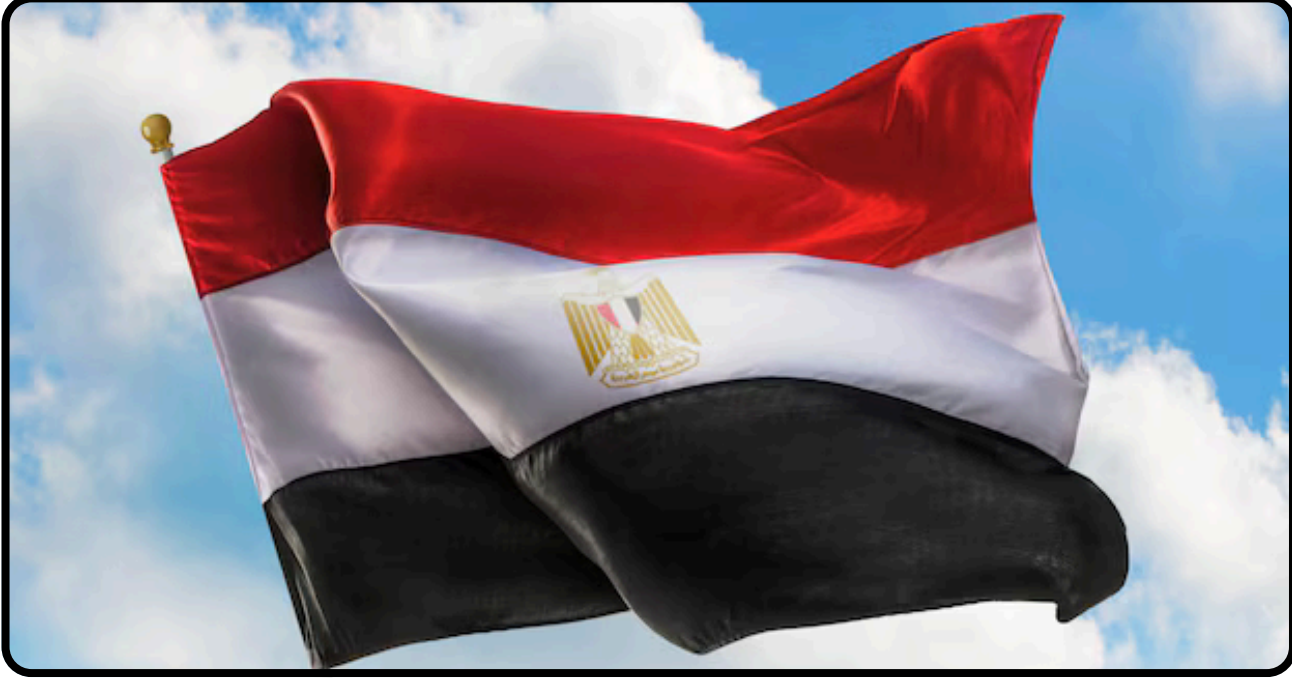
Kuzey Kutbu'nda Yeni Jeopolitik Rekabet

ABD'nin Grönland'daki askeri varlığını kalıcı hale getirmeye yönelik faaliyetleri ve adadaki doğal kaynaklar üzerinde veto hakkı elde etme çabaları, Kuzey Kutbu'nda artan bir rekabet ortamının ortaya çıktığını gözler önüne seriyor.

Bu eylem, görünüşte yalnızca savunma veya güvenlik politikaları çerçevesinde değerlendirilebilir gibi dursa da, aslında daha geniş bir jeopolitik mücadelenin bir parçası olarak kabul ediliyor. Özellikle, Çin ve Rusya'nın Arktik bölgedeki yükselen etkileri, Washington'u daha proaktif ve uzun vadeli stratejiler geliştirmek zorunda bırakıyor. Kuzey Kutbu, iklim değişikliğinin etkisiyle daha kolay erişilebilir hale geldikçe, bölgenin stratejik değeri de hızlı bir artış gösteriyor. Yeni deniz ticaret yollarının açılması, enerji kaynaklarına daha kolay ulaşım sağlanması ve nadir toprak elementleri gibi önemli minerallerin varlığı, Grönland'ı küresel güç mücadelesinin odağı haline getiriyor. Bu bağlamda ABD'nin Grönland'daki kalıcı askeri varlık talepleri, yalnızca güvenlik amaçlı bir girişim olmaktan ziyade, bölgedeki ekonomik ve stratejik kaynaklara erişim sağlama çabası olarak değerlendiriliyor. Son yıllarda Çin'in Kutup İpek Yolu gibi projeler aracılığıyla Arktik bölgesine yaptığı yatırımlar ve Rusya'nın bu alandaki askeri etkinliğini artırması, ABD için ciddi bir rekabet unsuru oluşturuyor. Washington, bu iki ülkenin bölgedeki etkisini azaltmak ve stratejik üstünlüğünü korumak için Grönland gibi kritik noktalarda daha belirgin bir varlık oluşturma gerekliliği hissediyor. Özellikle nadir toprak elementleri, modern teknolojinin ve savunma endüstrisinin kritik unsurları olduklarından, bu kaynaklar

üzerindeki kontrol, küresel güç dengeleri açısından önemli bir unsur haline geliyor. Grönland'ın Danimarka'ya bağlı özerk bir bölge olarak varlığı, durumu daha karmaşık hale getiriyor. ABD'nin burada yatırım ve askeri varlık konusundaki etkisini artırmaya yönelik çabaları, transatlantik ilişkilerde belli bir hassas denge oluşturuyor. Bir taraftan NATO müttefikliği bağlamında iş birliği devam ederken, diğer taraftan stratejik kaynakların kontrolüne dair farklı çıkarlar gündeme gelebiliyor. Bu durum, Batı ittifakı içinde dahi ekonomik ve jeopolitik rekabetin tamamen ortadan kalkmadığını doğruluyor. ABD'nin Grönland'da veto hakkı elde etme çabası, geleneksel egemenlik anlayışı açısından da tartışmalı bir mesele olarak kendini gösteriyor. Böyle bir mekanizma, doğrudan siyasi kontrol sağlamasa da ekonomik ve stratejik bağımlılık oluşturma potansiyeli taşır. Bu, modern uluslararası ilişkilerde gücün yalnızca askeri araçlarla değil, ekonomik araçlarla da şekillendiğini gözler önüne seriyor. Bu gelişmeler genel olarak, Kuzey Kutbu'nun gelecek yıllarda enerji, maden ve lojistik hatlar üzerinden yeni bir rekabet sahasına evrileceğini gösteriyor. ABD, Rusya ve Çin arasındaki bu dolaylı savaş, klasik sıcak çatışmalardan ziyade, altyapı, yatırım ve diplomasi kanallarıyla yürütülen bir güç mücadelesine işaret ediyor. Ancak kaynakların sınırlı oluşu ve stratejik alanların daralması, bu rekabetin ileride daha yoğun bir hal alabileceği riskini de barındırıyor.

Kahire Üçgeni: Ekonomi, Güvenlik, Enerji

Mısır'ın mevcut savaşı esnasında doğrudan taraflardan birinin çizgisine eğilmek yerine Körfez'e destek vermesi ilk bakışta dikkat çekici görünüyor ancak Kahire'nin iç ekonomik yapısı hesaba katıldığında bu tercih oldukça anlaşılır gözüküyor. Mısır'ın uzun süredir Körfez sermayesine, yatırımlarına, mevduatlarına ve siyasi desteğine ihtiyaç duyan bir ülke olduğunu göz önünde bulundurulduğunda Körfez'in güvenlik endişelerine tamamen mesafeli kalması beklentisi gerçekçi değil. Bu haftaki gelişmeler Mısır'ın diplomatik ağırlığın yanı sıra askeri görünürle de sahada olduğunu gösterdi. Janes'in aktardığına göre Mısır, Mayıs ayı başında Birleşik Arap Emirlikleri'ne Rafale savaş uçakları konuşlandırdı, BAE Savunma Bakanlığı da bu konuşlandırmayı görsel materyallerle duyurdu. Söz konusu hamle, Mısır'ın Körfez güvenliği içinde daha belirgin bir rol üstlendiğini gösterse de bu rol ideolojik bir tarafgirlikten ziyade ekonomik bağımlılığın güvenlik politikasına tercüme edilmesi olarak

okunmalı. Kahire açısından kısa vadede bu çizginin rasyonel nedenleri var. Ekonomik dengeleri kırılan, döviz ihtiyacı yüksek, enerji dosyası ise savaşın yarattığı belirsizliklerden etkileniyor. Mısır Doğu Akdeniz gazı ve LNG altyapısı üzerinden bölgesel merkez ülke olmayı hedefliyor; fakat iç talep, arz güvenliği ve bölgesel savaş koşulları bu hedefi daha zor hale getiriyor. QatarEnergy, ExxonMobil ve Mısır arasında Kıbrıs gazının Mısır altyapısı üzerinden geliştirilmesini öngören ön anlaşma bu yüzden önemli. Bu anlaşma, Mısır'ın enerji merkezi olma iddiasını güçlendirdiği gibi aynı zamanda Kahire'nin yeni gaz kaynaklarına neden ihtiyaç duyduğunu da gösteriyor. Körfez'e güvenlik desteği vermenin uzun vadeli bir maliyeti de olabilir. Bir aktör ekonomik olarak bağımlı olduğu alana askeri katkı da sunmaya başladığında, ilişki yeni beklentiler üretir. Mısır bugün savunma desteği verdiği Körfez güvenlik mimarisinin yarın daha fazla parçası olmaya zorlanabilir. Bu, Kahire'nin stratejik özerkliğini sınırlayabilecek bir süreçtir. Ekonomik yakınlık güvenlik rolüne, güvenlik rolü de siyasi yükümlülüğe dönüşebilir. Daha kırılan nokta arabuluculuk imajıdır. Mısır, İran savaşı bağlamında diplomasi parçası olmak istiyor. Türkiye ve Pakistan'la birlikte arabuluculuk hattında anılıyor fakat aynı dönemde Körfez'e savaş uçağı konuşlandırması, bu imajı karmaşık hale getiriyor. Mısır bunu savunma desteği olarak çerçeveleyebilir; yine de İran açısından bu adım

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Körfez güvenlik düzenine fiili dahil oluş şeklinde algılanacaktır. Mısır'ın pozisyonu güçlü olduğu kadar hassas. Kahire savaşın doğrudan tarafı haline gelmeden Körfez'e güvenlik teminatı vermeye çalışıyor. Aynı anda enerji merkezi olma hedefini koruyor ve arabulucu imajını canlı tutmak istiyor. Bu üç hedef bir süre birlikte yürüyebilirse de savaş uzadıkça aralarındaki gerilim artar. Mısır'ın asıl sınavı da burada başlıyor; Körfez'in desteğini kaybetmeden, İran karşıtı cepheye fazlaca yaklaşmadan ve Doğu Akdeniz'deki enerji fırsatlarını kaçırmadan hareket etmek. Bu denge, Kahire'ye alan açmakla beraber fazla uzadığı takdirde onu başkalarının güvenlik beklentilerine bağlayabilir.